

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Baptismo Et Confirmatione - Dvobus Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

III. De forma Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53934)

nymus docet in cap. 3. Matthæi, & Beda in cap. 3. Lucæ, vel etiam ignem diuini iudicij, vt exponit Hilarius canone 2. in Matth. vel denique ignem tribulationis in hac vita, qui nulli baptizato deest, vt exponit auctor operis imperfecti in cap. 30. Matth.

Kemnitius in hunc canonem nihil aliud notat, nisi non esse necessarium, vt aqua exorzizetur, & benedicatur: si aqua vera, & naturalis sufficit. Sed malè id colligit: nam etiam si ad substantiam Sacramenti non requiratur benedictio aquæ, tamen rectè est instituta, vt infra dicemus.

CAPVT TERTIVM.

De forma Baptismi.

FORMAM Baptismi etsi hoc tempore ferè omnes admittant, quod ad praxim attinet, quæ est singularis Dei prouidentia, ne innumerabiles infantes pereant, tamen fuerunt, & sunt non leues de hac re errores. PRIMVS fuit quorundam, qui ipso tempore Apostolorum baptizabant in nomine trium principio carentium, id est, trium Patrum, vel in nomine trium filiorum, aut trium Paracletorum. Qui error refertur, & damnatur can. 48. aliàs 49. Apostolorum.

SECUNDVS fuit Gnosticorum, qui teste Irenæo lib. 1. cap. 18. baptizabant in nomine Ignori Patris, in veritate Matris omnium, & in nomine descendentis IESV.

TERTIVS fuit Cataphrygum, & Paulianistarum, qui non baptizabant in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vt Innocentius I. testatur in epist. 22. cap. 5. & ideo iterum baptizari iubentur in Concilio Nicæno, canone 19. & Laodicensi, can. 8.

QUARTVS fuit aliquorum Arianorum, qui baptizabant in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto. Refert Nicephorus lib. 13. cap. 35. ita baptizare voluisse quendam Episcopum Arianum nomine Deuterium; sed diuino miraculo contumè aquam euanuisse. Alios item Arianos non seruasse veram Baptismi formam patet ex Concilio I. Arelatensi, vbi can. 8. iubentur interrogari Ariani, cum ad Ecclesiam redeunt, sub qua forma verborum à suis baptizati sint: non enim eodem modo

modo omnes baptizabant. Multi quoque eorum Catholicos rebaptizabant, ut Augustinus testatur libro de hæres. cap. 49.

QVINTVS error fuit quorundam Eunomianorum, qui non baptizabant in nomine trium personarum, sed in Domini mortem, ut refert Socrates lib. 5. cap. 23.

SEXTVS fuit Græcorum, qui aliquando ita adhaerebant suæ formæ, qua dicunt, Baptizetur N. seruus Christi, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ut rebaptizare audeant Latinos baptizatos, illis verbis; Ego te baptizo, &c. Refert, & damnat hunc errorem Concilium Lateranense sub Innocentio III. cap. 4. vbi non damnatur forma baptizandi Græcorum, quæ non differt à nostra, quoad substantiam, ut in Concilio Florentino sess. vlt. declaratum est, sed damnatur Græcorum error, qui nostram formam damnare audebant sine ulla ratione, vel causa.

SEPTIMVS error est Lutheri, Zvinglij, & Brentij, qui licet forma usitata utendum esse doceant; tamen id non putant necessarium ad Baptismi substantiam. Lutherus in lib. de captiu. Babyl. cap. de Baptismo, affirmat Baptismum esse ratum, quibuscunque verbis collatum, modò non in nomine hominis, sed in nomine Domini detur. Immodò addit, etiam si impius minister non det in nomine Domini, tamen esse ratum, si suscipiatur in nomine Domini. Zvinglius in lib. de vera, & falsa religione, cap. de Baptismo sub finem, aperte docet, non esse necessarium ullam certam verborum formam in Baptismo. licet dicat se non vetare, quo minus utamur sacris verbis iam receptis. Vnde Zvingliani quidam, ut refert Ioannes Eckius homil. 10. de Baptismo, baptizabant in nominibus Patris, & Filij, & Spiritus sancti; qui est manifestus Arianismus. Nomen enim, potestatem, & auctoritatem significat in Scriptura. Marc. vlt. *In nomine meo Dæmonia eiciunt.* Ioan. 5. *Ego veni in nomine Patris mei.* Ut autem est vna Deitas trium personarum, ita vnum nomen, vna virtus, vna auctoritas. Vnde Ambrosius lib. 2. de Sacramentis, cap. 7. & Hieronymus in cap. 4. ad Ephes. notant in Baptismo trinam fieri immersionem, & tamen non dici, In nominibus, sed in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Ioannes Brentius in suo Catechismo, cap. de Baptismo scribit, verum esse Baptismum, si minister post recitationem à Catechumeno Symbolum fidei, ita diceret: *Audiu*

iam ex te confessionem fidei tuæ, quod credas in Deum Patrem, Filium, & Spiritum sanctum: in hanc igitur confessionem intingo te in aquam, ut hoc signaculo certus sis te esse insertum Christo; vade in pace. Monet tamen, ut forma Ecclesiæ vilitata seruetur. Quod quidem benè monuit, alioqui non esset ratus Baptismus.

Præter hos errores est opinio quædam incommoda multorum Catholicorum, qui putarunt sufficere ad Baptismum, invocationem vnus personæ diuinæ tantum, ac præsertim Christi. Ita videntur sentire S. Ambrosius libro 1. de Spiritu sancto, cap. 3. Beda in cap. 10. Actor. qui ipsa verba Ambrosij citat. Bernardus epist. 340. ad Henicum, qui docet, ratum sibi videri Baptismum, quem quidam contulit ex imperitia, In nomine Dei, ac sanctæ & veræ crucis. Item Hugo de S. Victore, lib. 2. de Sacramentis, parte 6. cap. 2. & Magister lib. 4. sentet. dist. 3. & denique Nicolaus Papa in epist. ad Bulgaros, ut habetur can. A quodâ iudæo, de consecrat. dist. 4. qui nihil quidem definit, sed profert Ambrosij auctoritatem, & eam approbare videtur.

Fundamenta horum auctorum sunt duo. PRIMVM, auctoritas Apostolorum, qui baptizabant in nomine Christi, ut habetur Actor. 8. & 10. & 19. SEC VNDVM, quia in qualibet persona diuina implicitè continentur omnes tres. Qui enim dicit Patrem, simul dicit Filium, & Spiritum oris eius; qui dicit Christum, dicit vngentem, id est, Patrem, vinctum, id est, Filium, & vntionem, id est, Spiritum sanctum; qui dicit Spiritum sanctum, dicit patrem, & Filium, à quibus ille spiratur. Sed fundamentum præcipuum omnium auctorum post Ambrosium, est ipsius Ambrosij auctoritas; quare si forrè Ambrosius non illud voluerit dicere, quod verba eius sonare videntur, ruit fundamentum præcipuum illius opinionis.

Sed quidquid de hoc sit, certum est, Baptismum, aut absolute, aut sub conditione repetendum, si detur in nomine Christi, aut alterius cuiusvis personæ, sine expressione aliarum, ut rectè docent Theologi omnes grauiores in 4. dist. 3.

Est igitur hæc vera forma Baptismi: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Vbi non est de essentia, illa particula, *Ego*, & licet ea non debeat omitti cum præscribatur ab Ecclesiâ, tamen si omitteretur, Baptismus integer,

ger esset, quia satis exprimitur persona ministri in verbo, *Baptizo*.

Porro hanc esse veram & necessariam formam Baptismi colligitur ex Evangelio, sed non euidenter ex solo Evangelio, sed cogimur recurrere ad traditionem, & Ecclesiae declarationem. Quod est NOTANDUM contra Calvinum, & alios hereticos, qui eandem formam praescribunt in ritu Baptismi, & eadem vtuntur, cum tamen nolint traditiones, sed solam Scripturam admittere. In Evangelio nihil habemus nisi vnum testimonium, Matth. 28. *Euntes, docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Ex quibus verbis, si sola considerentur, non cogimur dicere, *Ego te baptizo*, sicut non cogimur dicere cum praedicamus, *Ego vos doceo*; sed videmur satisfacere, si baptizemus, & doceamus, etiam si non exprimamus verbis nos id facere. Pari ratione non colligitur euidenter ex hoc solo loco, oportere dicere, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*: posset enim exponi hic locus, vel de fide Trinitatis, vt baptizemus in fide Trinitatis; vel etiam de auctoritate, id est, vt baptizemus auctoritate à Deo accepta; quemadmodum cum Marc. ult. legimus: *In nomine meo daemonia eiciunt, &c.* Si tamen adiungamus ad hunc locum Evangelij, Ecclesiae auctoritatem, constabit certissimè, omnia illa verba ad formam Baptismi pertinere.

NAM IN PRIMUM esse dicendum: *Ego baptizo*, vel aliquid eiusmodi, quo exprimat actio ministri; docet Concilium Florentinum in instructione Armenorum: *docet etiam Alexander Papa III. extra de Baptismo, & eius effectu, cap. Si quis puerum*: docent omnes Catechismi, & rituales libri, etiam antiquissimi. Denique etiam ratio id docet. Nam sola illa verba *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, etiam cum ipsa lotione externa, non determinatè significant id, quod hoc Sacramento significari debet. Nam posset fieri lotio illa ad refrigerandum, aut curandum ab aliquo morbo, & ad id etiam rectè inuocaretur auxilium sanctae Trinitatis. Itaque addendum est verbum, *Baptizo*, quo ex usu Ecclesiastico significatur absolutio à sordibus non tam carnis, quam spiritus.

DEINDE esse exprimendam aliam personam à ministro diuersam; quod facimus per pronomen (*Te*) ac proinde non posse vllum baptizare seipsum; docet praeter testimonia iam allata, disertis verbis Innocentius III. extra de Baptismo, & eius effectu, cap. Debitum,

DE NIQUE esse exprimendas tres diuinas personas; præter allata testimonia, docent duo summi Pontifices, Pelagius can. Sircuera, & can. Multi sunt, & Zacharias can. In Synodo, de consecrat. dist. 4. qui affirmant, Baptismum non esse ratum, si detur in nomine Domini, aut in nomine Christi, nisi discretè exprimentur tres personæ. Idem confirmat traditio omnium Patrum, qui affirmant, Baptismum dari debere in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti Vide can. 49. Apostolorum. Dionysium de Eceles. hierar. cap. 2. Iustinum in Apologia 28. Originem in cap. 6. ad Rom. in illud: Quicumq; in Christi baptizati sumus. Vbi etiam dicit, non haberi ratum Baptismum in nomine solius Christi, nisi addantur aliæ personæ. Item Athanasium serm. 3. contra Arianos, parùm à medio: vbi dicit, non esse perfectam initiationem, nisi in nomine trium personarum; quod idem habent Basilius lib. de Spiritu sancto, cap. 12. & Didymus lib. 2. de Spiritu sancto, non procul ab initio. Vide etiam Nyssenum in lib. de Baptismo ante medium. Chrysostomum in cap. 5. ad Ephes. in illud: Mundans eam lauacro. Nazianzenum oratione in sanctum lauacrum prope finem, Damascenum lib. 4. cap. 10. & Theophylactum in cap. ult. Matth. Præterea ex Latinis Tertullianum lib. contra Praxeam, & lib. de corona militis. Cyprianum in epist. ad Iubaianum. Hilarium libro de Synodis in fine. Ambrosium lib. 2. de Sacramentis, cap. 5. & 7. de iis, qui initiantur mysteriis, cap. 4. Hieronymum in cap. 4. ad Ephes. Siricium in epist. 1. Innocentium epist. 22. Augustinum lib. 6. de Baptismo, cap. 25. Leonem in epist. 4. Fulgentium de incarnatione, & gratia Christi, cap. 11. Gregorium lib. 9. epist. 61.

Neque illa argumenta quæ posuimus pro eorum opinione, qui putabant Baptismum esse ratum, si in nomine solius Christi daretur, aliquid concludunt Ad PRIMVM de exemplo Apostolorum, aliqui Scholasticorum respondent, Apostolos id fecisse ex quadam peculiari Dei dispensatione. Sed, cum neq; in Scriptura, neq; in vlllo Concilio, neq; in Patribus legatur talis dispensatio, solidius respōdent, qui negant Apostolos baptizasse, nisi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, id quod etiā confirmatur ex ca. 19. Act. Nam cum quidam paulo dixissent: Neque si Spiritus sanctus est, iudicimus; subiunxit Paulus: In quo ergo baptizati estis? Quibus verbis indicat etiam suo tempore

per

pore in ipsa forma Baptismi nominari solitum Spiritum sanctum. Et cum certum sit, nunquam datum esse in nomine solius Spiritus sancti, sequitur ut datus sit in nomine trium personarum. Adde, quod cum in Canonibus Apostolorum damentur, qui aliter baptizant, quam in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & antiquissimi Patres, qui vel Apostolos viderunt, vel eorum discipulos, ut Dionysius, & Iustinus, eandem formam Baptismi præscribant, non est villo modo credibile, Apostolos aliter baptizasse.

Quod autem Lucas dicit in Actis, cap. 2. 8. 10. & 19. baptizasse Apostolos, in nomine Domini Iesv: potest intelligi multis modis, nimirum, ut baptizasse dicantur in fide Domini Iesv, vel auctoritate Domini Iesv, vel Baptismo à Christo instituto, vel denique in nomine Domini Iesv, sed non solius, verum adiuncto Patre, & Spiritu sancto. Fortasse enim ad magis commendandum nomen Christi, ita dicebant; Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij eius Iesv Christi, & Spiritus sancti.

Et hoc modo videntur mihi intellexisse hæc loca, Hilarius, Basilius, & Fulgentius. Nam Hilarius in libro de Synodis prope finem, enumerat varia loca Scripturæ, quæ videntur inter se pugnare, nisi rectè intelligantur: & inter alia ponit hæc loca, quod Apostoli Matth. vii. iussi sint baptizare, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & tamen in Actis Apostolorum referantur baptizasse in nomine Christi. Et quamvis non explicet Hilarius quomodo hæc intelligenda sint, tamen modo loquendi ipsius, & ex aliis similibus locis in speciebus pugnantibus, colligitur eum sensisse Apostolos baptizasse in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: alioqui, ut ipse dicit, in crimine fuissent, tanquam prævaricatores regulæ diuinæ sibi datæ; sed Lucam in Actis id ipsum brevissimè significasse, exprimendo nomen Christi, & non negando nomina aliarum personarum. Fulgentius de incarnatione, & gratia Christi, cap. 11. apertissimè dicit, Apostolos baptizasse, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & hoc ipsum esse baptizare in nomine Domini Iesv, ut dicitur Actor. 2. vel in morte Christi, ut dicitur Rom. 6. Basilius in lib. de Spiritu sancto, cap. 12. scribit in nomine Filij, intelligi omnes personas, cum Scriptura dicit, Apostolos baptizasse in nomine Christi: proinde

Aposto-

Apostolos reuera in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti baptizasse, non in nomine solius Christi. Vbi vult S. Basilius in vna persona intelligi omnes, quod attinet ad verba S. Lucæ in Actis, non autem quod attinet ad ipsam formam Baptismi. Et hoc etiam modo aliqui volunt loquutū esse Ambrosium, & ex eo Bedam. Nam Ambrosius videtur sequi Basilius, cum eadem testimonia adducat, & de eadē re loquatur, & frequentissimè soleat Basilij sententias suas facere: certè Catechismus Romanus cap. de Baptismo, coniungit in hac re Ambrosium cum Basilio.

Ad SECUNDVM argumentum respondeo, non sufficere in Baptismo implicitam mentionem trium personarum, tum quia Dominus in Euangelio, & omnes Patres explicitam tradunt, tum etiam quia sacramenta sunt signa externa, & sensibilia; proinde oportet inuocationem trium personarum exterius, & sensibilibiter sonare, nec sufficit, si vnus personæ inuocatio exterius sonet, aliarum autem sola mente concipiatur, quod fit, quando implicitè solū inuocantur.

CAPVT QVARTVM.

De necessitate & institutione Baptismi.

DIXIMVS de causa materiali & formali, nunc de necessitate dicendum, quæ ad causam finalem pertinere videtur. Ac primum nulla quæstio est, quin Baptismus sit necessarius ad salutem ex diuino Christi mandato. Id enim etiam Calvinus fatetur in Antidoto Conc. liij. sess. 7. can. 5. Sed controuersia est, an sit necessarius, vt medium ad salutem, ita vt si quis nō baptizetur, pereat, etiam si fortè ob ignorantiam excusetur à præuaricatione præcepti. Ac præcipuè habet locum controuersia in paruulis, qui non sunt capaces præcepti. Tres autem sunt quæstiones: PRIM A, an Baptismus sit necessarius. SECUNDA, quando ceperit esse necessarius. TERTIA, an possit suppleri per martirium, aut poenitentiam, quæ dicuntur Baptismata, illud sanguinis, hoc flaminis.

De PRIM A quæstione fuit olim hæresis Pelagianorum, Baptismum non esse necessarium ad remissionem peccati originalis;